

gal tüntette ki őt, a mely kitüntetéssel — kir. jogtanár tudtunkkal az országban — még soha se lett diszítve.

És méltán érte őt annyi oldalról a kitüntetés, mert dr. Degen Gusztáv bőkezűségének és áldozatkészségének jelét adja mindenütt és mindenkor. Ő a pozsonyi jogászsegélyző egyletnek egyik alapítója és bőkezű adakozója és mikor f. é. május 13-án a pozsonyi jogakadémia létezésének 10 éves jubileumát ünnepelte, ő az akadémiai könyvtárnak e nap örök emlékére egy több ezer kötetből álló könyvtárt, a hozzá illő könyvtári szekrényekkel ajándékozott, a mely ajándék szakértők szerint 8000 frtnyi értéket képvisel és diszül szolgál az akadémiai könyvtárnak.

28 évi jogtanári működése után, megválasztatott a legutóbbi parlamenti általános választás alkalmával a nagymartoni kerületben szabadelvűpárti képviselőnek. Hogy egész tehetségével és erejével az ország közügyének élhessen, lemondott diszes jogtanári állásáról, a melyen elismeréssel és kitüntetésekkel halmozva, oly sikeresen működött mint tanár és író, és áttette állandó lakhelyét Budapestre. Teheti is azt, mert fényes anyagi viszonyai megengedik, hogy állásához és méltóságához mértén, a budapesti társadalomban elfoglalhassa a neki jutó szereplést is.

Budapest képviselő testületében ki van már neki ugyyszólván jelölve a jövőben működése. Bátran feltételezhető ugyanis az, hogy oly férfi, a ki Pozsonyban az anyagi, szellemi és a társadalmi jóllét fejlesztésére minden irányban oly sikeres eredményeket képes felmutatni mint ő; ki a budapesti adófizetők közt a legjelentékenyebb megadóztatottak névjegyzékében szerepelni fog, mint itt immár letelepedett lakos; ki azonfelül budapesti születésű is, hogy polgártársai a városi közügyek előmozdítására is kiszemelni fogják.

Választókerülete szerencsés választást tett akkor, a midőn őt küldte be az országgyűlésbe. Ő, ki tiszta kezekkel, menten minden külön érdektől, a legrendezettebb vagyoni viszonyok közt elvállalta a kerület képviseltetését, a haza és kerülete érdekét is védeni fogja tudni.

Tudományos műveltsége, a közügyek iránti nemes ambícióteljes élénk érzéke, ugyszintén a különböző téreken eddig is kifejtett ritka tevékenysége bizton föltenni engedik, hogy a parlamentben is helyét és szerepkörét megbízóinak méltó büszkeségére fogja betölteni.

Dr. Falk Miksa.

Hirlapíró.

Semmi egyéb.

Jobban mondva, semmi sem annyira mint hirlapíró.

És mert hirlapíró, nem is írom életrajzát.

Hirlapírótól ne kérjen senki soha se külön biographiát, se külön programot. Megírja programját napról-napra és ezeknek a programoknak összesége képezi életének történetét. A nyilvánosság

egyetlen emberével szemben sem lehet oly szigorú és hathatós a közönség ellenőrzése, mint a hírlapírónál. Életének nincs eltitkolható része. Innen van, hogy ez a mesterség, mely annyira próbára teszi a test erejét és a szellem rugékonyságát, egyszersmind a legerősebb megtámadásoknak teszi ki a jellem állhatatosságát is. Dicsőség azoknak, kik egy egész hírlapírói életen át a közönség előtt állottak és mindig megfeleltek az idő és a helyzet kötelességeinek!

Falk Miksa ily hírlapíró és életrajzát legkevésbé ezen a helyen tartom szükségesnek külön megírni. Tekintse meg az olvasó e könyvnek első cikkét, mely az ő tollából ered. Meg van ott

DR. FALK MIKSA.

a szerzőnek ön-életrajza is. Leírja küzdelmeit a sajtószabadság és a magyar alkotmányosság szolgálatában. Oly küzdelmeket, melyeket nem mint független politikus vivott, hanem a szegény, de szerető családapának sanyaru gondjai közepette. Eötös József (kiről melleleg megjegyzem, hogy Falk Miksának egyik legbensőbb barátja volt) mondja egy helyütt: «Annak

a fáradságnak század részével, melyet tehetséges emberek arra fordítanak, hogy tisztán kenyerüket keressék, a legmesteribb alkotásokat lehetne véghez vinni a politika, a művészet és a tudomány minden terén.» És nem is tudok nagyobb erélyt annál, mely képesíti az egyént a kenyérkereset sivár munkája közepette, az élet ideális céljaiért is lankadatlanul küzdeni. Vagy megfordítva, nem ismerek jellemzetesebb dolgot, mint melyet véghez visz az oly ember, ki a legmagasabb eszmék hű és kitartó szolgálatában, nem feledkezik meg a mindennapi életnek egyetlen kötelességéről sem.

Hiszen napról-napra látjuk, hogy a kenyérkeresetre szorult osztályokból annyi tehetség merül el, mielőtt bármit alkotott volna,

a mi megfelelne az Isten által reá árasztott talentumoknak. Innen van az másrészt, hogy épen a kiválóbb tehetségek körében annyi az ugynevezett elzüllött élet, mely sohasem tud magának számot adni a mindennapiság igényeiről, feltételeiről és kötelességeiről. A legritkább adományai közé tartozik a természetnek, midőn ugyanazt az embert megáldja a szellemnek és a jellemnek egyensúlyával.

A kik ezzel bírnak, olyanok, mintha a természet homlokukra irta volna, hogy kiváló dolgokra szánvák általa.

Falk Miksa személyiségének alapvonása ez a harmonia.

Ebből folyik minden tehetsége, minden ereje, minden érdeme, minden rugékonysága.

Ujra visszatérek a cikkekre, mely e könyv élén olvasható. Nem tudok jobb jellemrajzot annál, melyet ő a legteljesebb igénytelenséggel ott leirt. Olyan az, mint ha valakit tudtán kívül lephotografiroznának. Nincsen benne semmi különös «Stellung.» Hát az az egyszerűség, melylyel elmondja, hogy mint egy nyolc gyermekkel megáldott családapa miként tette kockára naponként kenyérkeresetét, egy csaknem reménytelennek látszó ügyért, mely hazájának ügye volt; az a természetesség, a hogyan leírja azokat a tényeket, melyek bizonyítják tántorithatlan ragaszkodását a szabadságnak minden eszméje iránt és a plastikus rövidség, melylyel csak néhány szóval bár, de a legmélyebb megvetéssel rámutat azokra, kik ma a sajtószabadságot gyűlöletessé teszik és azt kompromittálják — megkapó képet adják az ő önálló meggyőződésének és erős liberalis érzésének. Fiatal ember volt 1848-ban és a bécsi egyetem hallgatója, midőn a szabadság hajnalpirját látta; résztvett, puskával a vállán, abban az egész háboruban, melyet a bécsi tanulók legiója, a bécsi néppel egyetértve, és a magyarországi események által fellelkesülve, Windischgrätz és csapatai ellen viselt. De maga szokta baráti körben elbeszélni, mint ébredt fel benne — a husz éves fiatal forradalmárban — a konservatív, midőn néhány ilyen forradalmi katona a dicsőség mámorában némely kihágásokra ragadtatta magát, melyek szégyent hoztak az ügyre.

Az ifju, ki részt vett a vakmerő rohamban a bécsi «Zeughaus» ellen, hűséges szolgálja volt a szabadságnak aztán a tespedés hosszú évein át. Mikor hallgatott a magyar nép és hallgatott a nép képviselője; mikor irodalom alig volt és a hirlapirodalom tengődött napról-napra a censura atyai gondoskodása mellett, a börtönre való kilátással és a betiltástól való folytonos rettegés között: egykedvűen irta cikkeit, intette a nemzetet, hogy ne engedjen az elnyomásnak, ne adja át lelkét a csüggedésnek, hanem várja meg munka és remény közepette a szabadságnak új napját. Az alkotmány helyreállítása után a Deákpárt soraiban egyik kiváló helyet foglalt el és állása a szabadelvűpárt uralkodása óta folytonosan emelkedett. Ha a szabadelvűpárt egyebet nem mutatna föl, minthogy csaknem mindazok, kik — mint Falk Miksa — ugyszólva első lépésüktől fogva folyton a szabadság szolgálatában állottak, az ő soraiban találhatók, ez az egy tény is elég volna arra, hogy az igazi n é p p á r t n a k

nevét kiérdemelje. És midőn oly férfiak, mint Falk Miksa fennen kijelentik hozzájárulásukat a szabadelvűpárt és annak vezére által szükségesnek tekintett intézkedésekhez, melyek a kihágásoknak megfékezését célozzák, akkor bizonyára senkisésem fogja mondhatni, hogy ezek az intézkedések a reakció szellemét akarják meghonosítani.

Nem fogja elhinni senki, hogy egynémely ellenzéki Titán jobban szeretné a sajtószabadságot, mint Falk Miksa.

De tudni fogja mindenki, hogy a szabadságot is meg kell védelmezni ugyanazokkal az eszközökkel, melyekkel minden oly kormányformát szokás megvédelmezni, mely nem akar báb lenni és az emberek gunyjának tárgyul szolgálni.

Még egyszer és utoljára térek vissza arra a cikkre, melyet e könyv élén talál az olvasó. Stílusát ez jellemzi legjobban. A minden keresettség nélküli csin és előkelőség, a világosság, mely sohasem válik banálissá és egy bizonyos kedélyesség, mely vonzóvá teszi még azt a tárgyat is, mely mások tolla alatt száraz és ridegnek tünnek fel: ez világlik ki említett cikkéből, és ilyen egész irmodora.

Keveset változtat rajta akár hírlapcikket írjon, akár a legfontosabb politikai okiratot szerkesztsze. Több mint egy évtizede immár, hogy a magyar országgyűlés nevében kikerült csaknem valamennyi fontosabb okiratoknak ő a szerzője. Történjék bár alkudozás Ausztriával vagy szeretetreméltó horvát testvéreinkkel; a delegáció külügyi bizottságában, a mikor megszerkesztendőek azok a jelentések, melyek rendesen az egész európai közvéleményt szokták foglalkoztatni; vagy pedig az országgyűlés elején, a mikor a nemzet képviselte feliratban fordul a nemzet koronás fejéhez: mindig Falk Miksa kezében van az ország pennája. Ezek az okiratok egyik legelső helyet biztosítottak neki a magyar publicistika terén. Megalkotója volt ő bizonyos pontig egy új irodalmi műfajnak, és a kik utána jönnek, a legtehetségesebbek is, az ő példáján fognak tanulni.

A folyó országgyűlésnek feliratát a királyhoz is ő szerkesztette és arról az okiratról még ellenzéki lapok is dicsérőleg felemlítették, hogy a nemzet kívánatainak és jelenlegi helyzetének ez adja legtisztább képét. Mellesleg megjegyzem, hogy a királyhoz intézett ezen terjedelmes feliratot egyetlen délutánon, néhány óra alatt írta meg.

De mondtam, nem mint államférfiut, hanem mint hírlapíró akárom bemutatni és mint ilyenek nem mellőzhetem az ő legsajátosabb művét a «Pester Lloyd»-ot.

Fog-e fennállni mindig, megtartja-e rangját, hírnevét e lap? nem tudom. De úgy a mint előttünk áll, a «Pester Lloyd» egy hatalmat képvisel — talán a legnagyobb hírlapírói hatalmat széles Magyarországon!

Sokan vannak, kik vitatják érdemét; de alig van, ki hatalmát kétségbe vonná.

En magam európai barangolásom idején találkoztam e lappal Párisban a boulevardokon, az olvasótermek asztalain és mikor Mid-

hat pasa sajtóbureaujában megfordultam, láttam egy emberséges muzulmánt, ki kinos verejtékes arccal betűzte a «Pester Lloyd» vezércikkének garmond betűit. Ez idő szerint nincs Európában külügyi hivatal, és alig van nagyobb szerkesztőség, mely a «P. L.»-ot nem jártná. Nem mese az, hanem valóság, hogy a «P. L.» missziót teljesít a magyarság érdekében és minél tekintélyesebb és minél hatalmasabb az, ki e missziót teljesíti, annál több súlyt fektetnek szavára.

Még a köztársaság is szivesebben bizza képviselőjét a külföldön egy előkelő gazdag arisztokratára, mint egy apró nyárspolgárra.

És nemcsak azt kell tekintetbe venni, hogy e lap mit cselekszik; hanem azt is, mi hatást tehetne, ha más szellemben volna írva, a mostanival ellenkező szellemben! És tekintetbe kell venni, hogy a kisebb német hírlapok hazánkban, fővárosban és vidéken egyaránt, mind a «Lloyd» példája után indulnak.

Hogy az egész német sajtót egy irányba terelte, ez Falk érdeme és az ő érdeme továbbá az is, hogy egy egész iskolát nevelt oly német hírlapírókból, kiktől nem telnék egyetlen szó sem, mely nem találná helyét bármely magyar lapban is.

Végre aztán nagy skeptikus!

Mikor miniszterséggel kínálják — pedig gyakran kínálták vele — az feleli:

— Jobban szeretek vadász lenni, mint vad.

Mikor, Pipitz visszalépése után, a bécsi nemzeti banknál megkínálták a bank egyik legfényesebb állomásával, megköszönte és megmaradt szerkesztőségi szobájában. Weninger helyét is felajánlották neki, de ő nem felejtette el, hogy egyeseknek mint országoknak dicsősége csak azon az úton tartható fenn, a melyen az megszerzett — nem tette le a zszurnalista tollát.

A görög bölcs mondá, hogy vannak a köztársaságban emberek, kik nem bánják, ha szétmarcangolják is őket, csak egyetlen napig bírhatnák a legfőbb hatalmat. Törekvő államban és hanyatló társadalomban, rendezett viszonyok között ép úgy, mint felforgatás és átalakulás idején, mindig találkoznak egoisták és idealisták, kik a hataloméért versenyeznek. E küzdelem csodálatosan átváltoztatja az embereket. A kik csalhatatlanoknak bizonyultak számításaikban, naiv reményeknek engedik át magukat a sors állandósága iránt, a kik idealisták voltak teljes életükben, önzők lesznek és számítók a nagyravágyás küzdelmeiben. Nincs az a tündérmese, melyben csodálatosabb változásokon mennének át a hősök, mint e küzdelem brutális valóságában.

Ha találkozik, kit megmentett bölcsessége vagy skepticismusa a hatalom utáni vágytól: emeljünk kalapot előtte, mint az emberi okosságának egy csodálatos tüneménye előtt . . . .

Ilyen férfiak többen vannak a szabadelvű párt leghivebb követői között. De Falk Miksánál pártunk soraiban senki sem hivebb, sem szabadelvűbb, sem érdekesebb, sem tiszteletreméltóbb.